

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตร เรื่อง วัฒนธรรมทวารวดีเมืองอู่ทอง กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นการวิจัยเพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตร เรื่อง วัฒนธรรมทวารวดีเมืองอู่ทอง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตร มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) พัฒนาหลักสูตร 3) ทดลองใช้หลักสูตร และ 4) ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพัฒนาหลักสูตรโดยนำข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่อง วัฒนธรรมทวารวดีเมืองอู่ทอง ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรจากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นำมาพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง ประเมินหลักสูตรฉบับร่าง โดยผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงโดยการประมวลผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ นำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/10 โรงเรียนอู่ทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จำนวน 40 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ประเมินด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง วัฒนธรรมทวารวดีเมืองอู่ทอง ประเมินทักษะปฏิบัติการมอญรักษ์ วัฒนธรรม และสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร เรื่อง วัฒนธรรมทวารวดีเมืองอู่ทอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามนักเรียน หลักสูตรเรื่อง วัฒนธรรมทวารวดีเมืองอู่ทอง แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง วัฒนธรรมทวารวดีเมืองอู่ทอง แบบประเมินทักษะปฏิบัติการมอญรักษ์วัฒนธรรม และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทุกขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติทดสอบที (t – test dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตร พบว่า

1.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง วัฒนธรรมทวารวดีเมืองอู่ทอง กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลการศึกษาหลักสูตร เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กำหนดจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ และส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรจากหลักสูตรแกนกลางได้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข หลักสูตร เรื่อง วัฒนธรรมทวารวดีเมืองอู่ทอง เป็นการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น และลงมือปฏิบัติกิจกรรมการอนุรักษ์วัฒนธรรม เพื่อความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญของหลักสูตร องค์ประกอบสำคัญ และกระบวนการพัฒนาหลักสูตร และงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง วัฒนธรรมทวารวดีเมืองอู่ทอง เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่อง วัฒนธรรมทวารวดีเมือง อู่ทอง มีทักษะปฏิบัติกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม และมีความพึงพอใจต่อหลักสูตร การศึกษาข้อมูลพื้นฐานโดยการสอบถาม สัมภาษณ์ เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

1.2 ผลการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร (ฉบับร่าง) โดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง เรื่อง วัฒนธรรมทวารวดีเมืองอู่ทอง ซึ่งประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหา เวลาเรียน แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย สาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด จุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ ชิ้นงาน/ภาระงาน การวัดผลและประเมินผล สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 9 แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง สภาพภูมิศาสตร์อำเภออู่ทอง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง เมืองโบราณสมัยทวารวดี แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง วัฒนธรรมทวารวดีเมืองอู่ทอง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง เจดีย์สมัยทวารวดี แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง พระพุทธรูปสมัยทวารวดี แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง รูปประติมากรรมและศาสนศิลป์สมัยทวารวดี แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง เกรียงมีจารึกสมัยทวารวดี แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง ตึกกาดินเผาสมัยทวารวดี แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 เรื่อง แหล่งเรียนรู้ทวารวดีเมืองอู่ทอง ผลการประเมินหลักสูตร

(ฉบับร่าง) โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า หลักสูตรมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ดังนั้นองค์ประกอบในหลักสูตรฉบับร่างและแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องเหมาะสม

1.3 ผลการทดลองใช้หลักสูตร ได้นำหลักสูตร เรื่อง วัฒนธรรมทวารวดีเมืองอู่ทอง กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/10 โรงเรียนอู่ทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จำนวน 40 คน ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 9 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เวลาดทดลอง 18 ชั่วโมง พบว่า นักเรียนมีความตั้งใจ สนใจ กระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างดี

2. ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร พบว่า ความรู้ความเข้าใจ เรื่อง วัฒนธรรมทวารวดีเมืองอู่ทอง หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการประเมินทักษะปฏิบัติกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม อยู่ในระดับดี และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรเรื่อง วัฒนธรรมทวารวดีเมืองอู่ทอง อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการปรับปรุงหลักสูตรในเรื่องระยะเวลาให้มีการยืดหยุ่นและเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการปรับแก้ไขระยะเวลาให้เพิ่มมากขึ้นจาก 16 ชั่วโมง เป็น 17 ชั่วโมง

อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตร มีประเด็นอภิปรายดังนี้

1.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร โดยศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสำรวจความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง พบว่าสถานศึกษาควรจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ต้องการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต รักษาสิทธิเสรีภาพ เคารพกฎหมาย อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นกำลังของชาติ เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ เห็นคุณค่าของตนเอง มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และ ถวัลย์ มาศจรัส (2546, หน้า 52) ให้แนวคิดที่ว่า หลักสูตรคือ

มวลดประสพการณที่สถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียนตามสภาพและความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีประไพ ฤทธิพร (2554, บทคัดย่อ) ได้วิจัยพัฒนาหลักสูตร เรื่อง ตลาดเก้าห้อง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า นโยบายการจัดการศึกษาของหน่วยงานต่างๆ ต้องการให้โรงเรียน องค์กรต่างๆ และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดทำหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน นักเรียนและบุคคลที่มีส่วน เกี่ยวข้องต้องการให้มีการพัฒนาหลักสูตร สาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ตลาดเก้าห้อง

1.2 จากการพัฒนาหลักสูตร (ฉบับร่าง) เรื่อง วัฒนธรรมทวารวดีเมืองอู่ทอง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยนำผลของการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำมากำหนดโครงสร้างหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหา การจัดเวลาเรียน แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล และแผนการจัดการ เรียนรู้ จากการนำหลักสูตรฉบับร่าง และแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน ความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตรฉบับร่าง พบว่า หลักสูตรมีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 เห็นว่าองค์ประกอบในหลักสูตรฉบับร่างและแผนการจัดการเรียนรู้มีความ สอดคล้องเหมาะสม ทั้งนี้อาจเนื่องจากหลักสูตรที่สร้างขึ้นมีองค์ประกอบครบสอดคล้องกับ แนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2546, หน้า 11) และกระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 1-35) ซึ่งสรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหา การจัดเวลาเรียน แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดผลและ ประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกพร ธงชัย (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรประเพณีแห่ปราสาทผึ้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สถานศึกษาควรจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง คุณภาพผู้เรียน เนื้อหาสาระ เวลาเรียน สื่อการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลพบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา การใช้หลักสูตรพบว่า นักเรียนมีความสนใจ ตั้งใจ ปฏิบัติกิจกรรม สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และ ไทเลอร์ (Tyler, 1968, p.1) ได้เสนอองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 4 ประการดังนี้ 1) จุดมุ่งหมาย (educational purpose) ที่โรงเรียนต้องการให้ผู้เรียนเกิดผล 2) ประสบการณ์ (educational experience) ที่โรงเรียนต้องการให้ผู้เรียนเกิดผล 3) วิธีการจัดประสบการณ์ (organizational of educational experience) เพื่อให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 4) วิธีการประเมิน (determination of

what to evaluate) เพื่อตรวจสอบจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 3-30) ได้กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไว้ดังนี้ คือ วิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง โครงสร้างเวลาเรียน การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล และจบหลักสูตร องค์ประกอบเหล่านี้นำไปเป็นแนวทางสำหรับการกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

1.3 ผลการทดลองใช้หลักสูตร โดยนำหลักสูตร เรื่อง วัฒนธรรมทวารวดีเมืองอู่ทอง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/10 โรงเรียนอู่ทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 40 คน ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 9 แผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียน มีความสนใจ ตั้งใจในกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่อง วัฒนธรรมทวารวดีเมืองอู่ทอง โดยฝึกทักษะปฏิบัติการกิจกรรมอนุรักษ์ วัฒนธรรมทวารวดีเมืองอู่ทองตามจุดประสงค์และมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แฮ็กกิง, สก็อต, และบารราต (Hacking, Scott, & Barratt, 2007, abstract) ได้วิจัยหลักสูตรท้องถิ่นที่นักเรียนชาวอังกฤษเขียนเล่าเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของเด็กๆ เป็นบทความสำรวจ วิเคราะห์ลักษณะการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ดีขึ้น เมื่อปี ค.ศ. 1983 สมาคมทางวิทยาศาสตร์ได้ประชุมและลงความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นที่จัดขึ้นในโรงเรียน โดยเด็กๆ ได้มีส่วนร่วมและเด็กๆ ที่มีส่วนร่วมเหล่านั้นจะมีอายุอยู่ระหว่าง 11-12 ปี ซึ่งเรียนอยู่ในโรงเรียนและมีที่ปรึกษา (mentor) อายุ 17 ปี โดยมีจุดประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อให้เด็กๆ มีปฏิริยาโต้ตอบเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของเขาทั้งหลายเป็นอย่างไร 2) เพื่อให้เด็กๆ มีความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของชีวิตกับหลักสูตรของโรงเรียนว่าเป็นอย่างไร 3) โรงเรียนจะใช้สิ่งแวดล้อมของเด็กๆ มาสร้างเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรได้อย่างไร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีวรัตน์ สาลีประเสริฐ (2545, หน้า 173-174) ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุ อำเภออู่ทอง สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการพัฒนาหลักสูตรพบว่า องค์ประกอบของหลักสูตรมีความสอดคล้องเหมาะสม เมื่อนำหลักสูตรไปใช้ นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุ อำเภออู่ทอง ตลอดจนมีความคิดเห็นที่ดีต่อหลักสูตรมีความตระหนัก เห็นคุณค่าและความสำคัญของการอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุ อำเภออู่ทองมากขึ้น และสำราญ โคตรบุรี (2552, หน้า 171) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง การอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุ จังหวัดอุบลราชธานี สำหรับนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร มีประเด็นอภิปรายด้านต่างๆ ดังนี้

2.1 ด้านความรู้ความเข้าใจ

จากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนซึ่งมีการประเมินผลก่อนการใช้หลักสูตรและหลังการใช้หลักสูตร พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ เรื่อง วัฒนธรรม ทวารวดีเมืองอู่ทอง หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร โดยนักเรียนได้เรียนรู้ตามหลักสูตรที่นักเรียนสนใจ ตามความต้องการของนักเรียน นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งใกล้ตัว ในท้องถิ่นของตน มีความพึงพอใจต่อความรู้และทักษะที่ได้รับ ทั้งนี้อาจเนื่องจากการพัฒนาหลักสูตรได้ดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน คือ ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พัฒนาหลักสูตร ทดลองใช้หลักสูตร ประเมินผลการใช้หลักสูตรเป็นระยะ ตั้งแต่ก่อนใช้หลักสูตร ระหว่างใช้หลักสูตร และหลังใช้หลักสูตร สอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537, หน้า 217) ได้กล่าวว่า ระยะเวลา การประเมินผลการใช้หลักสูตรสรุป สามารถทำได้ 3 ระยะ คือ ระยะก่อนการใช้หลักสูตร เป็น การประเมินการสร้างหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร ระยะระหว่างการใช้หลักสูตร เป็นการประเมินการนำหลักสูตรไปใช้ และระยะหลังการใช้หลักสูตร เป็นการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ และ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, หน้า 193-194) กล่าวว่า การประเมินผลหลักสูตรควรมี การดำเนินเป็นระยะๆ ทั้งนี้เนื่องจากข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดของหลักสูตรอาจมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัยและในระยะต่างกัน การประเมินหลักสูตรที่ดีควรจะมีการตรวจสอบเพื่อลดปัญหา โดยทั่วไปจะแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ 1) การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ 2) การประเมินหลักสูตรในระหว่างการดำเนินการใช้ และ 3) การประเมินหลักสูตรหลังการใช้หลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรรพ บุญโคตรบุรี (2552, หน้า 171) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง การอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุ จังหวัดอุบลราชธานี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนการปรับปรุงหลักสูตรพบว่า ควรมีการปรับเพิ่ม ชั่วโมงในหลักสูตรจาก 12 ชั่วโมง เป็น 14 ชั่วโมง โดยปรับเพิ่มชั่วโมงเรียนแผนการจัดการ เรียนรู้ที่ 6 จาก 3 ชั่วโมง เป็น 5 ชั่วโมง, กนกพร ธงชัย (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรประเพณีแห่ปราสาทผึ้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีขั้นตอนการพัฒนา หลักสูตร 4 ขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สถานศึกษาควรจัดการศึกษาให้ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง คุณภาพผู้เรียน เนื้อหาสาระ เวลาเรียน สื่อการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลพบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

การใช้หลักสูตรพบว่า นักเรียนมีความสนใจ ตั้งใจปฏิบัติกิจกรรม สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น การประเมินผลและปรับปรุงพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ประเพณีแห่ปราสาทผึ้ง หลังใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผลงานการประดิษฐ์ดอกไม้ขงนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ความพึงพอใจต่อหลักสูตรพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรประเพณีแห่ปราสาทผึ้งโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนการปรับปรุงหลักสูตรพบว่า ควรมีการปรับเพิ่มชั่วโมงในหลักสูตรจาก 12 ชั่วโมง เป็น 14 ชั่วโมง โดยปรับเพิ่มชั่วโมงเรียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 จาก 3 ชั่วโมง เป็น 5 ชั่วโมง, จิราพร สมประสงค์ (2553, หน้า 100) ได้วิจัยการพัฒนาหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ อ่าเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, น้าผึ้ง พิกุลทอง (2554, หน้า 106-114) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรประเพณีและวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายญวน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ด้านทักษะปฏิบัติกิจกรรม

ผลการประเมินทักษะปฏิบัติกิจกรรมอนุรักษวัฒนธรรม อยู่ในระดับดี สอดคล้องกับนวนลักษณ์ จินดาพล (2554, หน้า 140-145) ได้วิจัยเรื่อง วัฒนธรรมไทยวิถีแห่งปัญญา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ทักษะการปฏิบัติกิจกรรมอยู่ในระดับดี และเจตคติต่อการเรียนตามหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด, สมพิศ เล็กถวิลวงศ์ (2554, หน้า 153-162) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเรื่อง สุพรรณบ้านเรา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุด และเบญจมาศ ศรีนวล (2554, หน้า 131-132) ได้วิจัยพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสุพรรณบ้านเรา เรื่อง เทียวคุ้มขุนแผน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า สถาบันการศึกษา องค์กรต่างๆ และชุมชน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูมรดกศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของไทย และภูมิปัญญา โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนตามสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและนักเรียน พบว่า หลักสูตรเรื่อง เทียวคุ้มขุนแผน มีความสอดคล้องและความเหมาะสม พฤติกรรมในการอนุรักษ์คุ้มขุนแผนโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก และด้านเจตคติของนักเรียนต่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เทียวคุ้มขุนแผน อยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านความพึงพอใจ

ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรเรื่อง วัฒนธรรมทวารวดีเมืองอู่ทอง อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของศรีประไพ ฤทธิพร (2554, หน้า 141-143)

ได้วิจัยพัฒนาหลักสูตร เรื่องตลาดเก่าห้อง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า นโยบายการจัดการศึกษาของหน่วยงานต่างๆ ต้องการให้โรงเรียน องค์กรต่างๆ และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน นักเรียนและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องการให้มีการพัฒนาหลักสูตร สาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ตลาดเก่าห้อง การประเมินหลักสูตรฉบับร่าง พบว่า ด้านเจตคติต่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรเรื่อง ตลาดเก่าห้อง อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง วัฒนธรรมทวารวดีเมืองอู่ทอง กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอู่ทอง อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้สรุปข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรศึกษาเนื้อหาเรื่อง วัฒนธรรมทวารวดีเมืองอู่ทอง ก่อนการนำหลักสูตรไปใช้

1.2 ควรศึกษาเกณฑ์การประเมินผลด้านต่างๆ ให้ชัดเจน

1.3 การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ควรมีการวางแผนล่วงหน้า

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 สามารถนำหลักสูตรเรื่อง วัฒนธรรมทวารวดีเมืองอู่ทอง ไปพัฒนาเป็นวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2.2 การพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้เป็นการจัดทำหลักสูตรในรายวิชาพื้นฐาน ดังนั้นครั้งต่อไปสามารถนำหลักสูตรไปจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียน เช่น กิจกรรมชุมนุม

2.3 ควรมีการทำวิจัยนี้ซ้ำอีก แต่ศึกษาตัวแปรอื่นๆ ดูบ้าง เช่น การสำนึกรักท้องถิ่น ความภาคภูมิใจในท้องถิ่น พฤติกรรมการอนุรักษ์ ค่านิยมในการดูแลรักษา ฯลฯ

2.4 การวิจัยครั้งต่อไปสามารถทำเป็นหลักสูตรฝึกอบรมโดยกำหนดเนื้อหาให้สอดคล้องกับเวลาในการฝึกอบรม

2.5 การวิจัยครั้งต่อไปสามารถนำหลักสูตรไปใช้กับผู้เรียนกลุ่มอื่นๆ เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มอนุรักษ์ในท้องถิ่น กลุ่มจิตอาสาในท้องถิ่น ฯลฯ